

smysl pro tumor

V hlavních rolích:

FILIP BŘEZINA

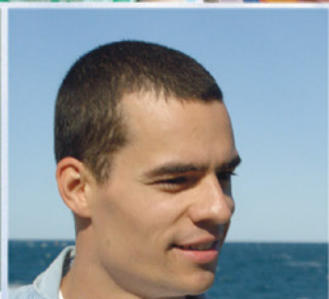
ALŽBĚTA MALÁ

TEREZA BRODSKÁ

PAVEL ŘEZNIČEK

NATÁLIE ŘEHOŘOVÁ

JIŘÍ BARTOŠKA

smysl pro tumor

Jak blízko smrti se musíme ocitnout, abychom se naučili žít? Příběh rodiny, jejíž členové se navzájem berou jako samozřejmost, ale nemohou se víc mýlit. Vážná nemoc nejmladšího z nich se paradoxně stane příležitostí pro všechny. Příležitostí, jak být dobrou matkou, otcem, dítětem. Jak si najít holku a jak o ni nepřijít. Jak zkrotit ego a nemyslet jen na sebe...

Filip je ambiciózním studentem neurochirurgie, který má vše před sebou. Ovšem místo toho, aby získal prestižní post na klinice, stane se jejím pacientem. V pětadvaceti letech je mu zjištěna rakovina. Nemoc mu umožní najít lásku, stejně jako vážit si vlastní rodiny, jejíž členové si každý zvláště i společně projdou velkou životní zkouškou. Seriál, který se témat, o nichž se víc mlčí, než mluví, chopil s humorem a empatií. Seriál, který není sedativem, ale lékem. Možná ne na rakovinu, ale na život rozhodně.

Na konci každé epizody sdílejí skuteční onkologičtí pacienti pocity, které je provázely jednotlivými fázemi onemocnění.

Belgická předloha Gevoel voor tumor vyhrála cenu Prix Europa 2018 pro nejlepší televizní seriál roku.

KREATIVNÍ PRODUCENT MATĚJ STEHLÍK:

Naším seriálem chceme předat naději, že i sebetěžší životní situace může mít dobrý konec

Jeho jméno se objevuje v závěrečných titulcích hned několika divácky mimořádně oblíbených seriálů – Matěj Stehlík byl například výkonným producentem MOSTU!, Světa pod hlavou, Neviditelných, Ochránce, Trpaslika či dvoudílného snímku Dukla 61. V případě Smyslu pro tumor, který podle belgické předlohy natočila režisérka Tereza Kopáčová, byl kreativním producentem.

Proč chtěla Česká televize právě tenhle seriál ve vlastní verzi?

Belgický originál poprvé viděl zástupce ČT na přehlídce pořádané Evropskou vysílací unií. A jelikož způsob, jakým belgičtí tvůrci dokázali vyprávět vážný příběh, je skutečně jedinečný, byl seriál vybrán pro českou adaptaci. Je to příběh o vážně nemocném mladém klukovi, ale je vyprávěn optimisticky a s velkou dávkou naděje. Vymyká se všemu, co bylo na tohle téma dosud natočené. Ano, nabízel se i varianta originál nadabovat či opatřit českými titulky, ale tuzemští herci, naše prostředí a realie dodávají ději nezbytnou autentičnost. A samozřejmě u seriálu tohoto typu je důležitá aktuálnost vyobrazených léčebných postupů i lékařské reality. Od premiéry belgické předlohy uplynulo už pět let, což je v medicíně dlouhá doba. Naše adaptace reflektuje vývoj v tomto oboru.

Režii Smyslu pro tumor jste svěřil Tereze Kopáčové. Proč?

Má obrovský dar dodat projektu něco navíc. Tak tomu bylo například i u dvoudílného filmu Metanol nebo série Jak si nepodělat život, na kterých jsme spolupracovali. Zkrátka umí příběhům vdechnout něco, co během příprav ani na place úplně necítíte a ve výsledku skvěle funguje. Z herců a jejich postav dokáže před kamerou vytáhnout maximum. Umí skvěle, věrohodně vyprávět o mezilidských vztazích. Když natočí emočně vyjatou scénu, tak i přes znalost scénáře ji pokaždé proberečím. Ale to ona taky.

„V seriálu rozehráváme i příběhy rodiny a přátel hlavního hrdiny. Na rakovinu by neměl být člověk sám.“

Hrdinou Smyslu pro tumor je student medicíny a úspěšný sportovec, kterému rakovina obrátí život naruby. Vystačí si s takovou dějovou linkou všech osm epizod?

Příběh seriálu zpracovává z mnoha úhlů pohledu téma, které by mohlo znít: Mám rakovinu, co bude dál? Ústřední postava má život před sebou, zdravotní problémy si nepřipouští, slaví jeden úspěch za druhým. Navíc dokončuje studium medicíny. A pak se ze dne na den stane pacientem onkologického oddělení a nastupuje léčbu. Rakovina se propíše nejen do jeho života, ale dotkne se taky jeho rodiny a přátel. V osmi dílech rozehráváme i jejich příběhy. I v tom vidím jedinečnost tohoto projektu. Na rakovinu by neměl být člověk sám. Ať už se týká přímo nás, nebo někoho v našem okolí. Léty udržované tabu kolem onkologických onemocnění bychom chtěli tímto příběhem alespoň trochu pobořit, jako se to povedlo belgické předloze.

Jak rodina seriálového hrdiny zpracuje informaci o jeho diagnóze?

Zpráva o rakovině nejmladšího člena rodiny Kalinových přichází v okamžiku, kdy o harmonickém soužití nemůže být řeč. Matka, kterou hraje Tereza Brodská, prochází velmi turbulentním obdobím. Pavel Řezníček jako otec nejprve synovu diagnózu odmítá přijmout a navrhuje změnu ošetřujícího lékaře v naději, že jiný ji vyvrátí. Starší sestra, v podání Natálie Řehořové, je ochranný, pečující sourozenec. Každý se s tou zprávou tedy vyrovnává po svém. Všechny je ale zasáhne ohromnou měrou. Osobně mám velmi rád i příběh Jiřího Bartošky, který hraje důchodce Tonda, glosátora nemocničního dění. Tonda je onkologickým pacientem už několik let a to mu propůjčuje nárok na to, aby byl sarkastický a ironický. Jeho komentáře jsou velmi trefné. Přesně ví, co bude který doktor při vizitách říkat. A právě do jeho pokoje na vedlejší postel se dostane hlavní postava seriálu, kterého představuje Filip Březina. Přál bych si, aby ti, kdo se rozhodnou seriál sledovat, drželi palce našim hrdinům i všem těm, kdo s rakovinou právě bojují. Podpora je právě to, co potřebují nejvíce.

Natáčeli jste v reálném nemocničním prostředí. Kde konkrétně?

Od začátku příprav jsme přemýšleli, kterou nemocnici vybrat. Záměrně jsme pátrali mimo hlavní město, jelikož náš příběh má komornější ráz. Potřebovali jsme místo s akademickým zázemím a ideálně se špičkovou onkologií a v neposlední řadě se vstřícným přístupem k našemu projektu. Už po prvních schůzkách bylo jasné, že Hradec Králové byl pro nás šťastnou volbou. S tamními lékaři jsme od počátku konzultovali scénáře jednotlivých dílů, protože od premiéry belgického seriálu se medicínské postupy zdokonalily a my jsme společně dbali na to, abychom byli po odborné lékařské stránce maximálně pravdiví. Velmi rád jsem se dozvěděl při společném procházení scénářů s tamními odborníky, o kolik jsou nyní vyšší procenta přežití u onkologických onemocnění a že pacienti mívají při léčbě méně komplikací. Královéhradecká fakultní nemocnice i město samotné nám se seriálem hodně pomohly. Bez jejich podpory a přispění by vlastně natáčení Smyslu pro tumor ani nešlo realizovat.

Rakovina jako společenské tabu – i to je jedno z témat Smyslu pro tumor. Co čekáte, že seriálem změníte?

Pamatuji si, že když jsme začínali točit scény v nemocnici, přicházeli jsme na onkologické oddělení se zbystřenými smysly. Rakovina je něco, co v nás stále budí obavy. Jsou lidé, kteří slovo rakovina nikdy ani nevyslovili nebo používají výrazy typu „ta ošklivá nemoc“. Velmi rozšířená je představa, že při chemoterapiích musí být člověku automaticky mimořádně špatně, že mu vypadají vlasy. Náš seriál ukazuje jednu pravdivou cestu s jedním typem onkologického onemocnění – od stanovení diagnózy a jejího přijetí přes průběh léčby a s ní spojené komplikace. Budu moc rád, když se diváci stejně jako před časem my přestanou na rakovinu dívat jen jako na fatální diagnózu. Přeji Smyslu pro tumor, aby ukázal lidem, že vždycky je naděje.

Zajímavosti o seriálu Smysl pro tumor aneb Věděli jste, že...

... svoji osobní zkušenost s rakovinou zpracoval Belgičan Leander Verdievel nejprve do knižní podoby, následně se jako spoluscenárista podílel na seriálu *Gevoel voor tumor*?

... autorem scénářů k české verzi Smyslu pro tumor je Matěj Podzimek, který se s Leanderem Verdievelem při práci na seriálu spřátelil? Osobně se setkali například na festivalu *Serial Killer*, který ve svém programu uvedl vybrané díly originální i české verze.

... natáčení všech osmi dílů Smyslu pro tumor zabralo celkem 81 dní a kromě Česka vyjel štáb režisérky Terezy Kopáčové i do zahraničí, konkrétně do italského regionu Apulie?

... Filip Březina málem svoji první hlavní seriálovou roli nezískal, protože na casting do Smyslu pro tumor přišel s knírkem? Režisérku Terezu Kopáčovou tehdy jeho image sňatkového podvodníka totiž nezaujala. Roli Filipa Kaliny nakonec získal a byl ochotný si oholit nejen vousy pod nosem, ale i vlasy na hlavě.

REŽISÉRKA TEREZA KOPÁČOVÁ:

Náš příběh je o tom, že hluboký smysl může mít i rakovina. A pacienti, kteří si touhle nemocí prošli, to úžasně potvrzují

Stojí za volnými cykly televizních filmů Nevinné lži a Jak si nepodělat život, režirovala dvoudílný snímek Metanol a s Tomášem Mašínem je podepsaná pod seriálem Ochránce. Pro Českou televizi teď Tereza Kopáčová natočila podle belgické předlohy osmidílnou sérii Smysl pro tumor.

Na FAMU jste vystudovala dokumentární tvorbu a i ve svých hracích projektech pracujete s velmi reálnými příběhy ze současnosti. Co je nejrealističtějšího na Smyslu pro tumor?

Napsal ho člověk, který si na vlastní kůži prošel vším, co zažívá hlavní postava seriálu. Ale medicína postupuje obdivuhodným tempem, takže odborné věci ze scénáře jsme naopak my museli opravit do současné reality. Měli jsme na to tým poradců, největších kapacit královéhradecké fakultní nemocnice. Byli úžasní v ochotě spolupracovat, jenže nám zrušili několik dramatických zápletek, protože toho mají pořešeného mnohem víc než před pár lety. Pro scénář jako dramatický tvar je to velká komplikace, pro pacienty skvělá zpráva.

Příběh seriálu vychází z belgické předlohy. Kolikrát jste ji viděla a kolikrát jste chtěla, aby ji viděli vaši herci v klíčových rolích?

Nevím, jestli se počítá první zhlédnutí, které bylo značně rozmazané, protože jsem ho probřečela – misty dojetím, misty smíchy. Když už jsem obraz přes slzy skoro neviděla, zavolala jsem šéfům v ČT, že jo, že bych to chtěla natočit v české verzi. Pak jsem to zkoukla ještě třeba pětkrát a pokaždé jsem viděla nové věci, protože belgický tým vymyslel pro tohle téma hodně svižnou a zajímavě nabitou formu. Hercům jsem dala na vybranou – a nikdo z nich se na originál nepodíval. Aby byli originální. Hrají úplně jinak, ale zajímavé je, že Filip Březina, který hraje hlavní postavu, se párkrát přesně trefil do gest nebo reakcí belgického představitele. Až jsem ho podezírala, že se kouká tajně. „Akorát že vůbec“, řekl mi na to Filip. Což se mimochodem stalo hlavní hláškou našeho natáčení.

Pár dílů Smyslu pro tumor už viděl i autor originálního belgického scénáře. Jakou od něj máte reakci?

Nadšenou a pohnutou. Až tak moc, že jsem se mu zdráhala věřit a podezírala ho, že nám chce hlavně udělat radost, protože je to milý a laskavý člověk. Ostatně jako všichni lidé se zkušeností s rakovinou, které jsem díky tomuhle seriálu poznala.

Jakou představu jste měla o představiteli hlavní role?

Charakter našeho seriálového Filipa byl jasný – frajer, až floutek, sportovní typ, chytrý, velmi nadaný v mnoha směrech, navíc dítě štěstěny, takže se mu v jeho pětadvaceti otevírají všechny možnosti světa. Zaskočí ho až diagnóza. A převrátí mu život naruby. Ale vlastně správně. Belgický představitel se typově a způsobem chování velmi podobal klukovi, se kterým jsem kdysi chodila, takže jsem měla představu úplně jasnou.

A proč Filip Březina?

Spiš přesto Filip Březina. Byl protikladem mé představy. A navíc v průběhu kamerových zkoušek nosil knírek, takže vypadal jako balkánský sňatkový podvodník. Jenže měl správnou energii. A hrál nejlíp. Až druhý natáčecí den jsem pochopila, jaké při mně stálo štěstí, že jsem si „přesto“ vybrala právě jeho. Jak je to mimořádně talentovaný a zároveň pokorný, disciplinovaný a úžasně vnímavý herec. Skvěle vychovaný kluk ze čtyř dětí jedné ostravské rodiny.

Proč je podle vás stále tak trochu tabu mluvit ve společnosti o rakovině?

Stejně jako o smrti. Nebo o stáří. Snažíme se je vytěsnit ze života, jako by nebyly jeho součástí. Je to hlavní zdroj naší úzkosti a z nějakého důvodu nám v téhle době připadá jako lepší řešení tvářit se, že neexistují nebo se nás alespoň netýkají. Zapíráme to dokonce i sami sobě. Protože přece smysl má jen štěstí, zdraví, mládí, krása. Náš příběh je o tom, že hluboký smysl může mít i rakovina. A pacienti, kteří si touhle nemocí prošli, to úžasně potvrzují. Nepotkala jsem „zdravé“ lidi, kteří by měli ve stejném věku tak srovnané životy a hodnoty jako ti, co si prošli těžkým bojem s touhle nemocí. Spontánně se přiznávali, že teď mají šťastnější život. Zajímavé, že?

Na konci každého dílu vašeho seriálu se se svými životními zkušenostmi s léčbou rakoviny svěřují právě mladí lidé. Jak těžké pro vás bylo je přesvědčit k velmi osobním výpovědím?

Nepřesvědčovala jsem je já. Vybral nám je David Foldyna z projektu Fuck Cancer, který dělá spoustu užitečné neplacené práce právě na téma rakoviny. Já si s nimi jen v klidu a v soukromí u sebe doma dlouze povídala. Byla u toho kamera, ale to jsme moc nevnímali. Neměli problém mluvit otevřeně, naopak, byli schopni zajít až do intimních detailů, i když je téma pro ně velmi emotivní. Moc dobře vědí, proč je užitečné o tom mluvit. V naší zemi se v průběhu života s rakovinou setká každý třetí člověk.

Co je pro vás tabu? O čem se svými přáteli a nejbližšími mluvíte minimálně, případně vůbec?

Mluvíme o čemkoli, kdykoli a otevřeně, občas až moc a často, aniž bych si uvědomovala, že už je to moc. Ti, co mne znají, jsou zvyklí a smějí se. Ty, co mě neznají, často nechtěně zaskočím. Ale většinou si rychle zvyknou a zhusta najedou na stejnou vlnu. Otevřenost a přímost mi připadají přirozené, snazší a konstruktivnější než jakkoli zamčovat, opisovat, nedej bože kličkovat. Stejně tak to mám ve svých projektech.

Hlavní hrdina se snaží i v závažné životní situaci neztrácet smysl pro humor. Jak se to dalo během natáčení vám?

Že natáčení prožívám ve stresu a úporně, o tom mluvím tak často, že už to nebaví ani mě samotnou. Tak přiznávám, že i přes všechen ten tlak, je při tom i díky lidem, kterými se obklopuji, taky dost legrace. Ostatně my na rozdíl od doktorů nebojujeme o život, ale jen o správně odvyprávěné téma, které považujeme za důležité, s vlastními ambicemi a schopnostmi, nasazenou laťkou. Nejvíce bojujeme s časem, abychom mohli dobře odvést svou práci... A všichni se snaží, jak můžou. Takže naše problémy jsou vážně legrační, i když to tak často nevnímáme. Třeba máte v Hradci rozehranou zlomovou, vypjatou scénu s hlavní postavou, která drží v ruce plyšového medvídka. Dotáčíte ji jiný den v jiné lokaci a úplně vystresovaní rekvizitáři přiznají, že medvídek odjel do

Prahy... Fakt problém. Dobře víte, že rekvizici v Hradci nemají kde štosovat všechny rekvizity, takže je různě převáží. A když si medvídek nastoupil do špatného auta, můžete se nasmát? Nejdřív musíte vymyslet, jak to vyřešit, ale když z nouze posunete scénu k lepšímu,

tak z toho zůstane jen dobrá historka. Moje oblíbená metafora natáčení, kdy v Pardubicích na parkovišti z dostupných ingrediencí holými rukama míchám hmotu, aby vypadala jako věrohodné fekálie, a pořád se nedaří, zatímco sedmdesát lidí štábu čeká. A já dobře vím, že na tohle fakt nemáme čas... To se asi nedá tisknout černé na bílé, pokud nechci naplno říct, že natáčení znamená být zabořená po lokty ve sračkách a snažit se z toho vyrobit něco opravdového. Ba ne, natáčení Smyslu pro tumor sice nebylo snadné, ale vážně nám to stálo za to. Všechny nás to posunulo zase o kousek výš, pracovní a především osobně. Byla bych šťastná, kdyby seriál takhle prožili i diváci.

Zajímavosti o seriálu Smysl pro tumor aneb Věděli jste, že...

... hlavní postava seriálu Filip Kalina je úspěšným studentem medicíny a sportovcem, který hraje ragby? Ve Smyslu pro tumor si proto v komparzních rolích zahrálo 30 skutečných ragbistů.

... plnovous i vlasy pro svoji roli onkologického pacienta obětoval také herec Jiří Bartoška a ztrátu vlasů ani mimo natáčení neschovával, protože od dětství nesnáší čepice?

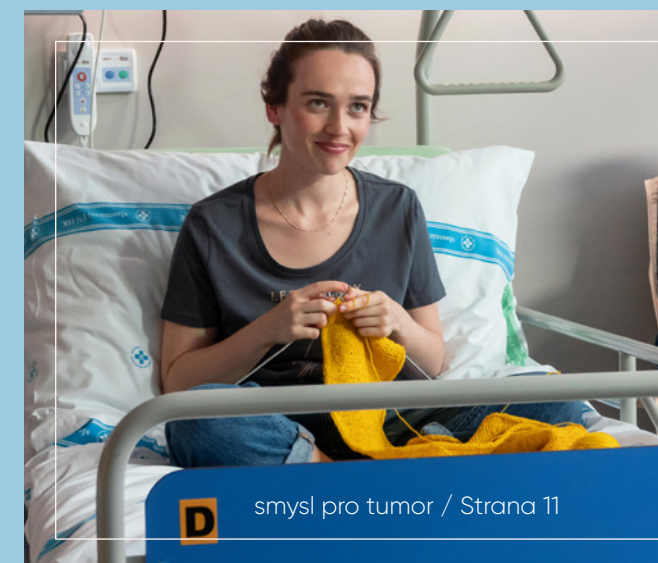
... pro záběry z nemocničního prostředí si štáb vybral Fakultní nemocnici Hradec Králové? Natáčení za běžného provozu tam zabralo 23 dní.

... před kamerou se v seriálu objeví například doc. MUDr. Tomáš Česák, Ph.D., přednosta Neurochirurgické kliniky Fakultní nemocnice Hradec Králové, i 17 tamních zdravotních sester?

... Alžběta Malá, která hraje seriálovou vnučku Jiřího Bartošky, se pro roli ve Smyslu pro tumor musela na kurzu pletení naučit vyrábět čepice?

... poslední dvě minuty každého dílu věnovali tvůrci mladým lidem, kteří absolvovali léčbu na onkologii a že kontakt filmařům zprostředkovala pacientská organizace Fuck Cancer? Záběry s jejich otevřenými výpověďmi natočila režisérka Tereza Kopáčová u sebe doma. Chtěla tím tak pro ně vytvořit co nejkomfortnější atmosféru před kamerou.

... autorem fotografických aktů, které se v seriálu objeví, je známý fotograf Lukáš Dvořák?

KDO JE KDO VE SMYSLU PRO TUMOR

FILIP KALINA (Filip Březina) – coby rozený vítěz chce nejen promovat, ale být nejlepší. Jeho bezstarostnost hraničí s arogancí. Zatím se mu totiž všechno dařilo. Při studiu, ve sportu, s dívkami. Teď ho čeká první problém v životě. A hned ten největší.

ANTONÍN VANĚK (Jiří Bartoška) – důchodce, vdovec, celý život pracoval jako tiskař. Dlouholetý onkologický pacient. Duchem mladý, baví ho učit se nové věci.

MIREK KALINA (Pavel Řezníček) – Filipův táta. Majitel rodinné firmy Dlaždice Kalina, specializující se na obklady a dlažby. Muž, kterého kromě obchodu zajímá jen cyklistika. A který má rodinné štěstí za definitivní. Bude se hodně divit.

HANA VAŇKOVÁ (Alžběta Malá) – Antonínova vnučka, která ho pravidelně navštěvuje. Pracuje na benzinové pumpě, ráda plete. Přímá, až nekompromisní dívka. Na rozdíl od Filipa má komplikovaný osud – jako dítě ztratila oba rodiče.

JARKA KALINOVÁ (Tereza Brodská) – Filipova máma. Spolumajitelka rodinné firmy a její účetní, amatérská malířka. Žena, která je rodinným krbem a cítí, že vyhasíná. Přitom by chtěla žít naplno. Jen musí přijít na to, co to znamená.

ZUZANA STRÁNSKÁ (Natálie Řehořová) – Filipova sestra. Provdaná máma dvou malých dětí, toho času v domácnosti. Ráda by dostala do rukou toho, kdo vymyslel termín mateřská dovolená.

Dějště seriálu:

Příběh Smyslu pro tumor se odehrává ve městě, které je rozsahem i významem velké, historické i moderní a přitom si zachovává poetiku, kvalitu života i lidský rozměr.

Město s rušným studentským životem a lékařskou fakultou navázanou na prestižní fakultní nemocnici s celonárodně ceněným onkologickým pracovištěm, kde se hlavnímu hrdinovi dostane té nejlepší péče.

Město fotogenické a svým charakterem jedinečné. Město jménem Hradec Králové.

SPISOVATEL A SCENÁRISTA LEANDER VERDIEVEL:

Názvem seriálu vzdávám hold svému tátovi. Pokaždé když odcházel z mého nemocničního pokoje, tak mě na rozloučenou nezapomněl povzbudit slovní hříčkou o tom, abych za žádných okolností neztrácel svůj smysl pro tumor

Krátce potom, co začal pracovat pro vlámskou televizní společnost VRT, mu lékaři diagnostikovali rakovinu. Myslel si, že léčba nezabere víc než tři měsíce. Mýlil se. Vlastní zkušenost s onkologickým onemocněním zpracoval Leander Verdiev literárně i scenáristicky. „Smyslem pro tumor jsem nechtěl vyprávět jen svůj příběh, proto jsme s kolegy absolvovali rozhovory přibližně se stovkou dalších pacientů. Zrodil se tak seriál o lásce a rodině.“

Před seriálem jste vydal stejnojmennou knihu. Pamatujete si na ten okamžik, kdy jste se rozhodl, že ji napíšete?

Onemocněl jsem, když mi bylo třicetadvacet. Léčba trvala dva roky. Po ní jsem velmi složitě hledal, co budu v životě dál dělat, protože mě rakovina naprosto změnila. To je nemoc, která má překvapující a devastující dopady. Byl ze mě úplně jiný člověk. A poměrně brzy jsem začal přemýšlet o tom, proč o rakovině nikdo v mém okolí nemluví otevřeně, upřímně. Když jsem procházel léčbou, tak mě navštěvovali přátelé a nosili mi nejrůznější dárky. Většinou hodně divné dárky. Třeba spoustu knih se smutnými, depresivními příběhy. Ale já jsem odmítal být dva roky jenom smutný. Takže mě napadlo, že svůj příběh odvyprávím trochu jiným způsobem. Ne ale jen v čistě komediálním žánru. Věděl jsem, že zachovám respekt k té nemoci, ale rakovina je i o naději a humoru. Občas jsem se dostal do situací, které byly tak surrealistické, že jsem se jim nemohl přestat smát. Když jsem se pár lidem ve svém okolí s myšlenkou na knihu a svým pohledem na rakovinu svěřil, tak mě ujišťovali, že to bude ta správná cesta a abych se po ní vydal. Pak už to šlo samo. Nikdy by mě nenapadlo, že se z toho zrodí něco tak velkého, že si o tom budu s vámi povídat v České republice.

Jak zněly první věty, které jste napsal?

Myslím, že zněly takhle: Tohle je upřímná kniha. O rakovině s humorem. Pokud ji nechcete číst, hodte ji do kouta. Za jejím příběhem stojí otevřenost, syrový přístup a humor. A pokud o to teď nestojíte, tak se k té knížce vraťte, až na ni budete připraveni.

Jaké další podivné dárky kromě těch knih s depresivními příběhy jste během léčby dostával?

Třeba basu pív. Dostal jsem taky hodně plyšových medvídků. Bylo mi už třicetadvacet, diagnostikovali mi rakovinu a dostal jsem velkého bílého medvěda s nápisem Miluji tě. Nechápal jsem, proč něco takového někdo dá už dospělému chlapovi. A pak to byla biografie cyklisty Lance Armstronga (ve druhé polovině devadesátých let se léčil s rakovinou). Sešlo se mi sedm kopií téhle knihy. Ti, co ji koupili, mi ji přinesli se slovy: Přečti si ji a uvidíš, co všechno můžeš po rakovině ještě dokázat. Evidentně neměli tušení o jeho dopingových aférách. Každopádně pořad je mám doma, tak jestli máte zájem... Hodně lidí vlastně neví, co mají přesně dělat, když za onkologickým pacientem přijdou do nemocnice. Jsou to občas opravdu zábavné situace.

Nejlepším dárkem, který vám udělal největší radost, bylo přesně co?

Vlastně ta piva. Kamarádi mi je donesli v době, kdy jsem do těla dostával chemoterapii. Vysvětloval jsem jim, že teď právě mi pivo nebude dělat dobře, ale oni odpověděli, že není pro mě, že si ho přinesli pro sebe, protože se u mě na pokoji chtějí dívat na fotbal. Oni pili to svoje pivo, já svoji vodu a společně jsme sledovali zápas v televizi. Bylo to tak divné, až to bylo normální. Nikdo nemluvil o rakovině. Chovali se přede mnou přirozeně, spontánně. Jako bychom spolu seděli kdekoliv jinde, a ne na onkologii. Ale největším, nejlepším dárkem byla moje přítelkyně. Byl jsem tehdy opravdu někým úplně jiným, choval jsem se nezodpovědně, stejně jako hlavní hrdina se-

riálu. Když jsem onemocněl, chodili jsme spolu osm měsíců a zůstala se mnou. Navštěvovala mě každý den. Nosila mi třeba fotky naší kočky a vylepovala mi je do nemocniční skříňky. Bylo to od ní moc hezké. Jsme doted' spolu. Ona vážně byla a je tím nejlepším dárkem.

Kde se ve Smyslu pro tumor hrdina nejvíc odklání od vašeho příběhu?

Hlavní postava má se mnou hodně společného, jako je třeba nemoc, ale je to smyšlený hrdina. Například v prvním díle se diváci dozvědí, že studuje medicínu. Já jsem nikdy na lékařskou fakultu nechodil. Nebo je tam také hodně scén, ze kterých je patrné, že je hodně oblíbený u holek. A moje žena říká, že takový frajer jsem rozhodně nebyl, že to je jenom fikce. Při psaní knihy nebo scénářů musíte zkrátka trochu přehánět, přidat do příběhu něco navíc. Snažil jsem se ten svůj napsat autenticky, ale bez občasného přehánění jsem se zkrátka neobešel.

A kdo vás nejvíc podporoval, když jste se rozhodl svůj příběh vyprávět ostatním?

Moje manželka. To je moje největší inspirace. Byla se mnou, když jsem onemocněl. Byla se mnou, když se mi nemoc vrátila a bylo to vážně špatné. Měl jsem velmi agresivní typ nádoru, šance na přežití byla třicetiprocentní. Bylo to zdrucující. Oba jsme byli vyděšení, ale ona stála při mně. Vždycky říkala: „Podívej, sklenice je napůl plná, snaž se získat něco z každého dne.“ A takhle žijeme dodnes. Žijeme ze dne na den. Nejen v Belgii se traduje, že má člověk pracovat do sedmašedesáti a až pak si začít užívat života. To je ta největší hovadina. Užij si život teď. Nedělej jenom to, co se od tebe očekává. Žij svůj život naplno každý den. Protože nikdy nevíš... Můj život mohl skončit ve třicetadvaceti, tak proč čekat, až nám bude sedmašedesát?

O rakovině se stále víc mlčí, než mluví. Změnil na tom něco váš seriál po belgické premiéře?

Měl jsem stejnou zkušenost. Ležel jsem v nemocnici a měl jsem hodně špatných dnů. Občas, když za mnou někdo přišel a já se cítil sklesle, tak jsem radši řekl nějaký vtip, abych dotyčné rozesmál. A tím se jim ulevilo. Připadalo jim v pořádku, že když se směju já, tak i oni můžou. Když máte rakovinu, tak se k vám lidi začnou chovat jinak. Je to emotivní situace a oni chtějí být opatrní.

Ale právě tohle je tím hlavním sdělením Smyslu pro tumor: Nebud'te opatrní, chovejte se k nemocnému tak, jak byste se k němu chovali za běžných okolností. A já myslím a doufám, že se to začíná v naší společnosti měnit. Ale i tak to není jednoduché, protože třeba v části Flander, kde žiju, lidi nemluví o svých emocích. Je to pro ně skutečně těžké. Měl jsem skvělé přátele, ale když jsem byl nemocný, někteří z nich neměli odvahu mě navštěvovat. Chápal jsem je. Ale na druhou stranu jsem přesvědčený o tom, že když je někdo z vašeho okolí vážně nemocný, tak byste za ním měli přijít a mluvit s ním. Nevnímejte ho ale jen jako onkologického pacienta. Pořád je to váš kamarád, přítel, vaše partnerka, vaše rodina. Lidi mají tendenci na tohle zapomínat, když onemocníte. Doufám, že se to začíná měnit, že jsou lidé mnohem otevřenější. Mám teď v Belgii nový seriál. Je o párech, které mají problémy s početím a podstupují léčbu neplodnosti. I tohle téma je tabuizované stejně jako rakovina. Seděli jsme s manželkou a bezdětnými páry v mnoha čekárnách a každý se tam styděl. A teď, po odvysílání seriálu, se i o tomhle tématu začalo ve společnosti konečně mluvit. Když skrze váš příběh začnou ostatní vyprávět ten svůj, tak to je ten největší kompliment, který může spisovatel dostat.

Jak jste vlastně přišel na název Smysl pro tumor?

O tomhle názvu jsem s mnoha lidmi vedl hodně diskusí, ale trval jsem na něm. Vysvětlím vám proč. Souvisí totiž s mým tátou. Byl to typický otec, který příliš nemluvil o svých citech. A když jeho jediný syn onemocněl, úplně se uzavřel. Často mě sice chodil navštěvovat, ale nikdy neprojevoval svoje emoce. A pokaždé, když z mého nemocničního pokoje odcházel, tak říkával: „Synu, ať se stane cokoliv, neztrácej svůj smysl pro tumor.“ Ta hloupá slovní hříčka mě někdy přiváděla k šílenství. Pořád tuhle větu opakoval. Až později jsem si uvědomil, že to byl ale tátův způsob, jak se s mojí nemocí vypořádat, jak si udržoval víru v dobrý konec. Pro mě to byl ten jediný možný název. Chtěl jsem jím vzdát hold svému tátovi. Ta věta navíc charakterizuje život tak, jak ho vnímám. Plný naděje i tragédie. A v české adaptaci ji na rozdíl od belgického originálu i uslyšíte.

Sedí tahle charakteristika i na seriálu?

Pro mě Smysl pro tumor není příběhem o rakovině, ale o naději a lásce. Chápal jsem ty, kteří mi před uvedením v televizi sdělovali, že se na seriál nebudou dívat, protože se dotýká řady věcí, které jsou pro ně hodně osobní, příliš emocionální. Skutečně jsem jejich argumentům rozuměl. V Belgii občas dělám přednášky, vyprávím svůj příběh ve školách, v nemocnicích. Jednou na ni přišel chlapík s celou svojí rodinou a ten muž plakal po celou dobu vyprávění mého příběhu. A na konci přednášky přišel a poděkoval mi. Sám od sebe totiž nevěděl, jak o rakovině se svými blízkými promluvit. Byl to neuvěřitelný zážitek. Úplně mě dostalo, když jsem si uvědomil, že takovou maličkostí, jakou je sdílení svého příběhu s ostatními, dokážete změnit životy tolika lidí. A něco takového pak děláte s velkou pokorou.

SCENÁRISTA MATĚJ PODZIMEK:

Autorovi příběhu Smyslu pro tumor, belgickému spisovateli a scenáristovi Leandro Verdievelovi, vzala rakovina dva roky života. Pomáhal mi pochopit, čím pacienti procházejí

Podílel se na scénářích k příběhům o důlním neštěstí v minisérii Dukla 61, o třicet let starých policejních kauzách, které znovu ožily v seriálu Devadesátka, o sérii otrav způsobených pančovaným alkoholem ve dvoudílném televizním snímku Metanol nebo o práci školského ombudsmana v sérii Ochránce. Při práci na posledních dvou zmiňovaných projektech se Matěj Podzimek potkal s režisérkou Terezou Kopáčovou. A znovu se sešli při přípravě seriálu Smysl pro tumor, který vychází ze stejnojmenné a oceňované belgické předlohy.

Co vás na ní zaujalo natolik, že jste si řekl: Tenhle příběh bude fungovat i v tuzemských podmínkách?

V případě Smyslu pro tumor to určitě bylo těžké téma podané s lehkostí a hravostí. To je něco, co se skutečně neděje často. A zvláště ojedinělé, až nečekané je to u takového strašáka, jakým je vážná nemoc. Hlavním hrdinou je mladý kluk s rakovinou a belgičtí tvůrci jeho příběh divákům zprostředkovávají výrazovými prostředky, které sebevědomě spojují obsah s formou. To pro mě bylo svým způsobem absolutní novum a chtěl jsem si takový způsob vyprávění zkusit.

Věděli jste od začátku, že budete pracovat na adaptaci příběhu, který je založený na skutečnosti?

Ne. Česká televize chtěla před pár lety zkusit adaptaci nějakého opravdu úspěšného evropského seriálu a do výběru se dostal Gevoel voor tumor. V českém doslovném překladu tedy Smysl pro tumor. Okamžitě si mě získal. Až pak jsem začal googlovat podrobnosti

a zjistil, že jeden ze scenáristů je onkologický pacient, který ten příběh z větší části prožil. Proto je tak dobrý. Proto tam vedle nepopíratelné bravury scenáristické je i autenticita, uvěřitelnost, prožitek.

Kolik humoru a jak velkou nadsázku si může scenárista dovolit vložit do příběhu, o kterém ví z vlastní zkušenosti opravdu hodně?

Pokud se nějakému tématu věnujete do hloubky, vždycky nakonec narazíte na humor s tím spojený. V příběhu Smyslu pro tumor se mi zdálo, že je to přesně ten případ. Autor si tak i u vážného tématu mohl dovolit vytvářet odlehčené odbočky, které jsou jinak běžnou součástí života. Ale v případě léčby rakoviny by většina tvůrců měla automaticky ostych je zařadit, protože se logicky dostavuje obava z toho, jestli vám vůbec přísluší odlehčovat něco, co jste z bezprostřední blízkosti nebo na vlastní kůži neprožil. Ve Smyslu pro tumor mi ale všechno připadalo tak automatické, že jsem vlastně vůbec neměl pocit, že by zmíněné fragmenty byly nějakým způsobem útočné nebo nekorektní. Naopak, vůbec jsem nepochyboval o tom, že je všechno v ději v souladu s realitou.

Co je tím hlavním tématem seriálu Smyslu pro tumor?

Zkraje jsem o tomhle seriálu hloupě mluvil jako o reklamě na rakovinu. Diváci s hlavním hrdinou, mladým talentovaným studentem medicíny, kterému je diagnostikována rakovina, absolvují celou cestu léčby. Prožijí s ním všechno, co je na takové životní situaci tíživé, a pochopí, čím onkologický pacient prochází, co zažívá. Vedle bolesti fyzické je tu i dopad na psychiku, na osobnost. Proto je

důležité, že je to ve Smyslu pro tumor mladý člověk, který si zcela příslušně ke svému věku ničeho neváží a má pocit, že všechno je samozřejmost. Nemoc ho vlastně změní k lepšímu. Děj seriálu se nám na konci každého dílu setkává s výpověďmi opravdových pacientů, kterým se v jednu chvíli skutečně zastavil života běh a na konci úspěšné léčby z téhle situace odešli silnější. Takže takové to trochu hloupé „co vás nezabije, to vás posílí“ tady platí stoprocentně.

Jaký prostor dostávají v příběhu další postavy? Kdo má k hlavnímu hrdinovi nejbližší?

Smysl pro tumor je v české verzi zhruba o sedm minut delší než belgický originál. Vedle toho, že jsme chtěli dát prostor skutečným pacientům v závěru každé z osmi epizod, tak jsme se víc v příběhu soustředili na aspekt rodinného sdílení, na pocity a přístup blízkých. Důležitost rodiny a podpora přátel onkologického pacienta jsou v reálných situacích automaticky zesílené. To ale neznamená, že by se jejich každodenní životy zastavily. Není to tak, že by ze dne na den existovala jen rakovina. Všichni mají dál i svoje běžné problémy. V seriálu se dotýkáme například manželské krize rodičů hlavního hrdiny, kterým je přes padesát. A když člověk v tomhle věku zkouší začít nějakou novou etapu života, tak se to neobejde bez komplikací. Blízcí se sice snaží být oporou nemocnému, ale vypořádávají se i s vlastními starostmi, stereotypy a zlovyky. Tuhle dějovou linku jsme oproti belgickému originálu posílili. Velmi výrazná je tedy například postava Filipova otce, který si v průběhu synovy léčby prožije svůj vlastní přerod.

Kdo má v seriálu největší smysl pro humor?

Vrátím se k postavě otce. To je takový hobit, brouk. Je tak posedlý svojí prací, konkrétně tedy prodejem dlaždic, že vlastně nevidí nic jiného. Ale za kamennou tvář je skrytá křehká duše. Je to on, kdo v příběhu použije slovní spojení „smysl pro tumor“. Hraje ho Pavel Řezníček.

A kdo z herců měl největší potřebu před první klapkou zjistit maximum podrobností o své roli?

Hodně jsme si o charakteru postavy povídali právě s Pavlem Řezníčkem a pochopitelně s Filipem Březinou, představitelem hlavního hrdiny. Jeho Filip Kalina je v prvním díle vykreslený trochu jako pitomec, takže bylo zapotřebí ho představit divákům tak, aby si i přesto získal jejich sympatie a oni s ním pak byli ochotni projít příběhem. A to se Filipu Březinovi, troufám si říct, povedlo dokonale. Dostal se do kůže kluka, který střídá holky, kašle na rodinu, všechno se točí hlavně kolem něho. Než se mu v životě přihodí něco takto zásadního, jako je rakovina, tak prostě žije, jak se mu chce a hodí. Filip ho chtěl obhájit a ukázat, že je zkrátka takový jako většina kluků v jeho věku.

„Leander mi ukázal, že je možné být za všech okolností optimistou.“

Jak moc jste s režisérkou Terezou Kopáčovou chtěli českou adaptaci Smyslu pro tumor odlišit od belgického originálu? A co jste naopak chtěli zachovat?

Pro mě bylo v první řadě důležité respektovat originál, který jsme si vybrali právě proto, že je tak skvělý. Takže to, na co se ptáte, bylo opravdu jen vylepšení. Třeba za účelem silnějšího emocionálního nebo humornějšího efektu či lepšího pochopení postav. Podstatné bylo uvědomit si, že nepracujeme na remaku, ale vytváříme něco nového. Naši herci neviděli původní seriál, aby byli ve svých rolích autentičtí a nikoho nenapodobovali. Dosadili jsme tedy příběh do tuzemských reálií, na konci každého dílu přidali o něco víc prostoru vzpomínkám mladých lidí, kteří absolvovali léčbu rakoviny, a ohlíželi si, aby přidané motivy nebo situace děj nerozměňovaly. V tom byla Tereza jako vždycky přísná a přesná.

Se spisovatelem a spoluscenáristou belgického originálu Smyslu pro tumor Leanderem Verdievem jste měl možnost se vidět, jste spolu v kontaktu. Co bylo na vašem setkání pro vás tím nejpodstatnějším?

Setkali jsme se před dvěma lety v Brně na festivalu Serial Killer. Okamžitě jsme si rozuměli. Jsme stejně staří a myslím si, že máme i podobnou náтуру. Opravdu hned jsem věděl, že tohle není jenom kolega, ale člověk, který to, co prožil, popsal velmi autenticky a velmi otevřeně je o tom ochotný mluvit. Dialog s Leanderem byl pro mě nesmírně obohacující v mnoha rovinách. Nejvíce v tom, že on si uvědomuje, proč je tak důležité nebát se o rakovinu mluvit nahlas, a ne o ní jen šeptat. Onemocněl ve třiatdvaceti a nemoc mu vzala dva roky života. Pomáhal mi pochopit, čím vším prošel, co všechno prožil. Mnohokrát jsme si skypovali, posílal jsem mu scénáře k české verzi jeho příběhu. On mi svým velmi racionálním přístupem k tomu, co všechno má za sebou, ukázal, že je možné být za všech okolností optimistou. A pomohl mi i profesně. Například mě naučil, jak vyprávět příběh rychleji nebo jak smysluplně používat flashbacky. Ale abych odpověděl na vaši otázku, tak nejpodstatnější na naší spolupráci bylo obohacení v lidské rovině. Bylo to jedno z mých doposud nejradostnějších setkání.

PŘEHLED DÍLŮ:

Díl 1

Jaký byl váš život, než se náhle všechno zastavilo?

Filip je od dětství rozený vítěz. Navštěvuje poslední ročník medicíny a užívá si života, ať už jde o sport, nebo dívky. Po studiích by rád nastoupil do hradecké nemocnice. Jenže toto přání se mu splní dřív a jinak, než plánoval.

Díl 2

Jak říct rodině, že jste nemocní?

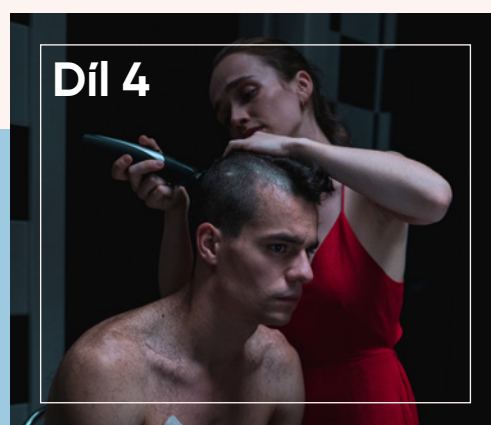
Zpráva o Filipově rakovině otřese celým jeho okolím. Navíc v situaci, kdy jeho máma Jarka vyhodí tátu Mirka z domu, protože má oprávněný dojem, že zanedbává ji i jejich manželství. Filip se snaží žít jako dřív a kombinuje radioterapii se studiem a sportem. S tím ale nepočítá nikdo. A nejméně jeho tělo.

Díl 3

Kdo vám je oporou v těžkých časech?

Filipovi začíná chemoterapie, kvůli které musí být hospitalizován. Pokoj sdílí se svérázným Antonínem, jehož navštěvuje vnučka Hana. Tu Filip shledává nesnesitelnou, stejně jako ona jeho. Jarka umožňuje Mirkovi, aby se vrátil domů. Ale ne, aby ho vzala zpět. Uvědomila si, že tím, kdo musí odejít, je ona.

Díl 4

Jak v nemoci přijít na jiné myšlenky?

Filipovo tělo vyčerpává léčba, což mu komplikuje opatrné sblížení s Hanou. Oběma dochází, že za vzájemnými provokacemi se skrývá sympatie. Mírek a Jarka zkouší začít znovu, ale každý sám. Zatímco Mírek čelí nástrahám mužské emancipace, Jarka se seznamuje s přitažlivým fotografem Davidem.

Díl 5

Jak bojovat s vlastní nemožností?

Filip má s ohledem na vedlejší účinky léčby strach z první společné noci s Hankou. Dokonce to ohrozí jejich začínající vztah. Čerstvě zamilovaná Jarka oznamuje Mirkovi, že se chce rozvést.

Díl 6

Kdy člověk ztrácí víru v medicínu?

Filip oslavuje své vyléčení, ale stojí před ním další těžký úkol: přesvědčit Antonína, aby podstoupil náročnou operaci při vědomí. Jarka nechá Davida nafotit svůj akt, brzy ovšem zjišťuje, že on k jejich vztahu přistupuje podstatně volněji než ona.

Díl 7

Jak daleko jsou blízcí schopni zajít, aby vám pomohli?

Filip vyrazí s Hankou do Itálie, kde zjistí, že se mu vrátila rakovina. Jedinou realistickou možností vedoucí k uzdravení je transplantace kmenových buněk. A protože se nedaří najít dárce standardní cestou, Hanka s Jarkou rozjedou vlastní kampaň.

Díl 8

Co nemoc bere a co dává?

Filipovi zbývá poslední, třicetiprocentní šance – jeho vlastní kmenové buňky. Hance se otevírá možnost jet studovat módní návrhářství do ciziny. David bez svolení vystaví v Esteřině galerii Jarčin akt. Jarka má pocit, že celé město se na ni dívá skrz prsty.

Zajímavosti o seriálu Smysl pro tumor aneb Věděli jste, že...

... v královéhradecké nemocnici měli filmaři k dispozici sály neurochirurgické kliniky, prostory gastroenterologického oddělení, pracoviště hematologické a radiologické kliniky i prostory urgentní medicíny a laboratoře?

... postava matky hlavního hrdiny, kterou hraje Tereza Brodská, je nadšenou malířkou? Pro scénu její vernisáže bylo použito 35 pláten, jejichž skutečným autorem je malíř Tomáš Fišera.

... Česká televize je první, která uvádí svoji verzi úspěšného a oceňovaného belgického seriálu?

... Pavel Řezníček, který v seriálu hraje otce hlavního hrdiny a majitele rodinné firmy na dlaždice a obklady, absolvoval před natáčením několik konzultací ve specializovaných prodejnách dlaždic?

FILIP BŘEZINA:

Neměl jsem problém být ve Smyslu pro tumor do hola. Vlastně mi to připomnělo dětství, kdy mně a sourozencům stříhával táta vlasy na tři milimetry, aby v létě ušetřili rodiče za holiče

Vystudoval Janáčkovu konzervatoř v rodné Ostravě i pražskou DAMU. Poprvé si před televizní kameru stoupl v patnácti, a to v seriálu pro teenagery nazvaném 4teens. Výrazně na sebe pak upozornil v dobové love story ze sportovního prostředí Zlatý podraz i jako mladý vyšetřovatel vražd v Místě zločinu České Budějovice. Do své filmografie si Filip Březina připsal také roli potulného muzikanta ve vánoční pohádce Klíč svatého Petra a ve Smyslu pro tumor je mladým studentem medicíny, kterému život naruby převrátí nečekaná diagnóza.

Jak důležitý byl pro vaši práci fakt, že to, co pro kameru předstíráte, někdo konkrétní na vlastní kůži prožil?

Velmi důležitý, protože když hraju v příběhu, který se stal, tak jdu na plac s vědomím, že to nebude falešné. Jasně, můžeme se bavit o tom, jak věrohodně svoji roli zahraju, ale ten základ není falešný. Pro někoho to byla realita a já se jí snažím rekonstruovat.

Kolikrát jste si do vyhocených scén dosazoval sám sebe a představoval si, že byste některé situace ze scénáře musel reálně řešit?

Vždycky. Podle mě to ani jinak nešlo. Očekávám, že až se začne Smysl pro tumor vysílat, tak budu dostávat otázky, jak jsem se na roli kluka s rakovinou připravoval, kdo mi pomáhal, s kým jsem o tom z lékařského hlediska mluvil. V tomhle případě na tom ale absolutně nezáleželo. I kdybych si maximálně důkladně nastudoval chování a emoce někoho, kdo to všechno reálně prožil, tak bych si s tím nevystačil. Jenom bych kopíroval. Navíc každý v takových nečekaných situacích reaguje jinak.

Musel jsem to najít v sobě. A byla to velká cesta sebepoznání. Dám vám příklad. Blížil se den, kdy jsme měli točit scénu, ve které mi lékař oznámí, že mám rakovinu. Samozřejmě jsem něco podobného už několikrát viděl zahráné spoustou herců v mnoha filmech, ale vůbec jsem si nedovedl představit, co by taková zpráva se mnou reálně udělala. Jaké bych v té chvíli měl pocity, emoce? Nikdy jsem nic takového nezažil, nemám vlastní zkušenost. Nebylo kde brát. Nevěděl jsem, jak tu situaci zahrát. Točila se v detailu na oči a já si nebyl jistý, kolik emocí do takové chvíle dát, abych to nepřehnal, aby to bylo uvěřitelné. Poslední noc před touhle klapkou se mi zdál sen, ve kterém stojím v ordinaci a doktor mi oznamuje, že jsem vážně nemocný a že asi umřu. Ráno jsem se probudil přesně s tím pocitem, který jsem tak intenzivně hledal. Přesvědčil jsem sám sebe, že to zkrátka musím vědět, až jsem si to ve snu vsugeroval. Neumím ho vyvolat znovu, ale pro mě bylo podstatné, že se to tehdy stalo.

Byla to pro vás ta nejtěžší scéna?

Nemyslím si. Ale tahle byla jedna z těch nejtěžejších.

S autorem předlohy Leanderem Verdievem jste se setkal až po natáčení?

Ano. Až nedávno v Brně na festivalu Serial Killer.

Kdo to před vámi stál? Koho jste v něm viděl?

Hrdinu. Stál přede mnou bojovník, který o tom, co prožil, chce mluvit. Záleží mu na tom, aby už nebyla rakovina celospolečenským strašákem. V jedné epizodě Smyslu pro tumor se říká, že když lidé kolem vás zjistí, že máte rakovinu, tak už vás rovnou považují za mrtvého. Přitom to tak vůbec nemusí dopadnout.

Co bylo to první, co jste si řekli?

Leandera překvapilo, že už mi dorostly vlasy. Myslel si, že budu mít po natáčení, které jsem z větší části absolvoval s oholenou hlavou, ještě krátký sestřih. Tak jsem mu řekl, že mi vlasy rostou rychle a že jsem se byl od poslední klapky už alespoň třikrát nechat ostříhat. A on si sundal čepici a povídá: „Mně po chemoterapiích vlasy nenarostly. Tohle je moje jizva způsobená rakovinou.“

Bylo těžké obětovat vlasy pro roli v televizním seriálu?

Ne, vůbec. Těšil jsem se na to. Opravdu. Byl jsem zvědavý, jak budu bez vlasů vypadat, jaký mám ve skutečnosti tvar lebky. A byl to pro mě vlastně takový návrat do dětství. Jsem ze čtyř dětí, mám dva bratry a sestru. A když jsme byli malí a když skončila v červnu škola, tak vzal táta strojek, řekl, že nebudeme utrácet v létě za holiče, a sjel nám hlavy na tři milimetry. Na téměř holou hlavu jsem tedy zvyklý.

Vlasy po svoji roli důchodce a dlouhodobého onkologického pacienta obětoval i Jiří Bartoška. V seriálu spolu máte řadu scén. O čem si mezi záběry povídají dva herci obsazení do seriálu o rakovině?

Jasně že jsem přemýšlel o tom, jaké to pro něho musí být, když hraje o něčem, co na vlastní kůži prožil, ale neptal jsem se ho na to. Bránila mi v tom nějaká přirozená bariéra. Spíš než o nemoci jsme si povídali o životě, o herectví.

V talk show Všechnopárty jste nedávno moderátorovi Karlu Šípovi řekl, že jste Smyslu pro tumor obětoval stále angažmá v Městských divadlech pražských. Proč?

Měl jsem takové pracovní velmi hektické období. Točil jsem v jižních Čechách třináctidilný seriál Místo zločinu České Budějovice a v Městských divadlech pražských jsem měl nazkoušenou desítku inscenací a hrál osmnáct představení do měsíce. To zkrátka nešlo. A protože jsem o roli ve Smyslu pro tumor opravdu moc stál, tak jsem z angažmá odešel. Chtěl jsem mít čistý stůl, dát té roli ze sebe maximum a produkci seriálu nabídnout, aby natáčecí plán mohla postavit bez jakýchkoliv ohledů na můj diář.

Výhoda, nebo nevýhoda odejít z jistoty, kterou dává stále angažmá?

V tom čase výhoda. Z divadelního jeviště jsem ale neodešel definitivně. Od nové sezony hostuju v Národním divadle. Režiséri Martin Kukučka a Lukáš Trpišovský mi nabídli roli Laertese v jejich novém nastudování Shakespeara Hamleta. To nešlo odmítnout.

JIŘÍ BARTOŠKA:

Bytostně nesnáším rukavice a čepice. Když mi tedy pro natáčení Smyslu pro tumor oholili hlavu, tak jsem v zimě dost mrznul

Říká o sobě, že je hlavně divadelní herec, který měl to štěstí, že mohl točit filmy i seriály. Angažmá měl v brněnském Divadle Husa na provázku, v ústeckém Činoherním studiu či v pražském Divadle Na zábradlí. Před kamerou si zahrál například ve filmech Stíny horkého léta, Je třeba zabít Sekala nebo Všichni moji blízcí. V televizi pak v Sanitce, Cirkusu Humberto, Neviditelných. Třicet let je Jiří Bartoška prezidentem Mezinárodního filmového festivalu Karlovy Vary. V lednu se na obrazovky vrátí v jedné z hlavních rolí Smyslu pro tumor.

Režisérka Tereza Kopáčová v rozhovoru v Domě České televize během letošního ročníku vašeho karlovarského festivalu přiznala, že Smysl pro tumor chtěla točit hlavně s vámi. Jakou roli vám nabídla?

Ta moje postava leží na onkologii s jedním mladým klukem a je mu průvodcem léčbou rakoviny. Radí mu, na co si má v určitých fázích hospitalizace dávat pozor, co ho postupně bude čekat, protože ten můj důchodce už toho v nemocnici absolvoval hodně. Geniální bylo, že většinu natáčení jsem proležel v posteli, takže odpadly všechny ty režijní pokyny typu: Teď přijď zleva, tady si sedni a pak odejdi stejnou cestou, kterou jsi přišel. Opravdu geniální role. A navíc jsem zjistil, ač jsem rodák z Pardubic, že je Hradec Králové zajímavější město. Odtočil jsem tam několik dnů.

Prohlašujete, že jste hlavně rovinný herec, kterého k žádnému běhání po horách režiséri nepřesvědčí. Není to už ale velký extrém, když váš nový hrdina vlastně jenom leží?

Ne, společně s Karlem Poláčkem tvrdím, že Žid a herec patří do kavárny. Do kopců opravdu nechodím. Jednou po mně něco takového chtěli, a tak jsem je přesvědčoval, že mám ve smlouvě výslovně napsáno, že jsem pouze rovinný herec. Chvíli mi to i věřili. V Teorii tygra si na mě Radek Bajgar dokonce vymyslel jízdu na kole, navíc do mírného kopce. To jsem rovnou zavrhl, protože jsem na kole seděl naposledy tak dávno, že jsem si to ani nepamatoval. Radek se nedal a argumentoval, že je to jako s plaváním, to se údajně taky nezapomíná. Posadili mě tedy na bicykl. A to jsem pochopil, že kola jsou dneska už tak dokonale zpřevodovaná, že na nich mohu jezdit i já. Tak jsme tu scénu nakonec natočili.

Už před časem jste si povzdechl, že vám filmaři nabízejí především role tatinků a dědečků hlavních představitelk. A vy je většinou odmítáte. Proč jste v případě Smyslu pro tumor udělal výjimku a jednoho dědu v seriálu vzal?

Ta role mi přišla mimořádně zajímavá. A hlavně to nebyl jenom dvoudenní natáčecí maraton. Tereza (Kopáčová) mi nabídla krásnou velkou roli.

Co jste stále ochotný obětovat pro dobrou roli?

Já mám pocit, že nic...

Pro seriál Smysl pro tumor jste si přeci nechal oholit vousy i vlasy...

To je pravda, každý den mi maskéři hodinu před natáčením dokonale holili hlavu. Ale jde o to, jak si vůbec budeme definovat slovo oběť. Jak velká má být, jak jsou nastavené její mantinely a jaká role si ji vyžaduje. Obdivoval jsem třeba Zuzanu Bydžovskou, která se pro film Alice Nellis Mamas & Papas naučila potápět v moři, a to má hrůzu z vody. Nebo Zuzanu Kronerovou v Bábě z ledu. Ta se pro roli začala otužovat. Já třeba bytostně nesnáším čepice a rukavice a jako dítě jsem nesnášel ještě punčocháče. Dodnes na hlavě nic nenosím, takže jsem při natáčení Smyslu pro tumor i dost mrznul s tou oholenou hlavou. Oběť bych to ale nenazval, to je součást profese. Když má herec pocit, že ten biják bude dobrej, tak pro roli zkrátka udělá cokoliv.

Ve své filmografii máte figury nejrůznějších charakterů i profesí. Jednou z těch nejvýraznějších je lékař pražské záchranky v seriálu Sanitka. Do prostředí bílých plášťů se teď ve Smyslu pro tumor vracíte. Co si pamatujete z natáčení dnes už legendární Sanitky?

V rámci příprav jsme tehdy museli povinně chodit na stáže a jezdit po Praze se skutečnými záchranáři. Znalý mě zdravotní sestry ve všech nemocnicích, na všech příjmech a dělaly si ze mě legraci a posílaly mě třeba na nádraží, že tam na mě čeká pacient s přejetýma nohama. A asi rok po natáčení Sanitky mi praskly vředy. Hodně jsem krvácel a do nemocnice mě vezli v bezvědomí. Pak jsem se od lékaře, který mě v autě udržoval při životě, dozvěděl, že ty kluky ze záchranky ještě nikdy neviděl jet tak rychle, jako ten den jeli se mnou. Dodnes se ke mně záchranáři hlásí jako ke svému kolegovi. Sanitka byla ve své době mimořádně populární a to trvá dodnes.

Stále platí, že se na sebe v kině nebo televizi nedíváte?

To platí. Filmový nebo televizní záznam je to samé jako brok vystřelený ze vzduchovky. Zpátky ho už do hlavně taky nevrátíte. Takže se nechci nervovat. Viděl jsem jenom málo filmů, ve kterých jsem hrál. Třeba Teorii tygra. Volala mi tehdy Eliška Balzerová i Táňa Dyková a přemlouvaly mě, že to musím vidět, protože je to výborný film. Tak jsem je poslechl a šel na premiéru. Měl jsem za tu roli nakonec i nominaci na Českého lva. Byla to ale velká výjimka, jinak se na sebe opravdu nedívám.

TEREZA BRODSKÁ:

Příběh Smyslu pro tumor mě okamžitě dostal. Ač přináší neuvěřitelně silné téma, tak ho zpracovává odlehčeně. Jedna scéna mě rozpláče, ale u další se hned směju

Svůj první televizní seriál *Vlak dětství a naděje* natočila s režisérem Karlem Kachyňou. Dodnes se s velkým úspěchem reprizuje. Terezu Brodskou si před kameru zvaly i další legendy tuzemské kinematografie – Evald Schorm, Jaromil Jireš, Dušan Klein. Několikrát si zahrála i se svými rodiči. S Vlastimilem Brodským už jako dítě v komedii *Ať žijí duchové*, s Janou Brejchovou pak v dospělosti ve sci-fi snímku *Slečna Golem* i dramatech *Citlivá místa* a *Vlastně se nic nestalo*. Do svých televizních projektů *Nevinné lži* nebo *Jak si nepodělat život* ji obsadila režisérka Tereza Kopáčková. Zatím naposledy spolu natáčely *Smysl pro tumor*.

Hrajete matku mladého kluka, který se krátce před dokončením studia medicíny na vysoké škole dozví, že má rakovinu. Co takhle informace udělá s vaší seriálovou rodinou?

Je to pro všechny samozřejmě šílený šok. Jak se s tím každý člen naší rodiny následně vypořádává, to už je jiná věc. Rakovina je nemoc sakra zlá a hnusná. Příběh *Smyslu pro tumor*, a to je na něm to zajímavé, se nesoustřeďuje jen na Filipa, hlavního hrdinu, ale i na jeho nejbližší. Jinak tu informaci a celou situaci zpracovává otec, úplně jinak Filipova sestra.

A kdo reaguje nejradikálněji? Vaše postava matky Jarky Kalinové?

Ona je hodně radikální a přiznávám, že jsem s její formou vypořádání se se synovou diagnózou měla dost velký problém. Opravdu jsem volala Tereze Kopáčkové kvůli pár scénám a ptala jsem ji: „Vážně jsem neměla být trochu decentnější? Nerozjiždí to ta máma moc?“ A ona mě přesvědčovala, že ne, že v tom určitém zoufalství každý nachází pud sebezáchovy v jiné formě a nemůžeme nikoho odsuzovat, i když nám je jeho počínání proti srsti a my bychom se zachovali třeba úplně jinak. I o tom je tenhle seriál. Herci se samozřejmě musí držet scénářů a svých postav, ale chování Jarky jde hodně proti mně.

Jak to tedy máte vy s přijímáním špatných zpráv?

Zaplat pánbůh jsem něčemu takovému, jako je diagnóza onkologického onemocnění, nemusela nikdy čelit. Byl tu tatínkův odchod. To byla ta nejbolestivější událost, která mě potkala. Upnula jsem se tehdy na rodinu, na svého muže. Cokoliv jiného by pro mě bylo naprosto absurdní.

V seriálu jste účetní v rodinné firmě na dlaždice, která má nenaplněné představy o svém životě. Z každodennosti utíká k malířskému plátnu...

To by nebyla Tereza (Kopáčková), aby v té figuře nebylo něco až tragikomického. To jsme se spolu snažily dostat i do téhle postavy. Chtěly jsme ji někdy až trochu shodit, udělat lehkou karikaturu té maloměstské matky, paní z dlaždičárny a malířky, která svým obrazům dává naprosto šílené názvy. Třeba *Kampak*. To samo už zavání takovou komičností.

Pro Terezu Kopáčkovou jste ochotná opouštět svoji komfortní zónu. Pro roli v jejím televizním snímku *Můj bezvadnej život* jste přibrala na váze a naučila se po hlavě skákat do vody. Tentokrát je to tedy malování?

Nebylo to o malířském štětcí, ale o sundání si večkerého spodního prádla. To bylo pro mě zásadnější. Už je to monotematické, ale pro nikoho jiného bych nic takového nikdy neudělala. Leda že by to byl ještě Karel Kachyňa, ale už nikdo další. Ono v pětapadesáti se pouštět do takových akcí... Mně se ale moc líbilo, jak je ten seriál napsaný. A Matěj Podzimek ho do české verze přepsal bravurně. Tereza má velké estetické citění, proto jsem věděla, že se toho nemusím až tak bát. Příjemné mi to ale nebylo.

„Smysl pro tumor pracuje s tématy, která v seriálu u nás doteď nikdo nezpracoval.“

Když zmiňujete kvalitu scénáře, co vás v něm zaujalo hned po prvním přečtení?

Mě na tom okamžitě chytlo to, že ač přináší neuvěřitelně silné téma, tak ho zpracovává odlehčeně. Když jsem scénář četla, tak jsem si při jednom obraze zaplakala, ale následoval další, u kterého jsem se naopak smála. To mě zaujalo.

Jak podstatnou roli hrála skutečnost, že na scénáři se podílel člověk, spisovatel a scenárista Leander Verdíel, který si ten příběh opravdu zažil?

O to je to silnější. Diváci tenhle fakt třeba nebudou vědět, nebudou si ho uvědomovat, ale s námi herci takhle informace přicházela na plac každý natáčecí den. A to byla velká síla. Takové téma, tedy jak se poprat se všemi strachy, mýty a životními peripetemi, které s sebou přináší rakovina, to v seriálu u nás doteď nikdo nezpracoval. Alespoň já o tom nevím. Na konci každého dílu *Smyslu pro tumor* navíc mluví opravdoví pacienti, kteří si prošli léčbou onkologického onemocnění a popisují svoje příběhy. To je další přidaná hodnota téhle série. Získává tím ještě větší autenticitu. Zatím se mi nestalo u žádného jiného seriálu, natož českého, abych se před závěrečnými titulky rozplakala.

PAVEL ŘEZNÍČEK:

Ve Smyslu pro tumor nehrajeme jen o vážném onemocnění. Pro mě je to tragikomický seriál s milostným příběhem

Zahrál si v komediální minisérii Hop nebo trop, krimiseriálech Cirkus Bukowsky, Labyrint či Boží mlýny. Nepřehlédnutelný je Pavel Řezníček také třeba v seriích Volha a Ochránce. V prvním z nich byl řidičem Československé televize a ve druhém šoférem školského ombudsmana. Režisérka Tereza Kopáčová mu teď ve Smyslu pro tumor svěřila roli otce hlavního hrdiny.

Za jak dlouho po prvním přečtení scénáře Smyslu pro tumor jste byl přesvědčený o tom, že v něm chcete hrát?

Okamžitě, protože jsem si přál znovu pracovat s Terezou Kopáčovou. Ona je pro mě zárukou toho, že výsledek bude zajímavý, kvalitní. Máme podobný pohled na vyjadřovací prostředky herců, umí mě správně a citlivě vést, otevírá mi při práci spoustu možností, které by mě třeba nenapadly. To je obohacující. A je to skvělá holka. Má moji důvěru, na jejím place se cítím bezpečně, což je pro mě důležité. Vážím si Terezy jako člověka, jako režisérky. Do Smyslu pro tumor jsem tedy šel s jednoznačným ano.

Jak intenzivní byly rozhovory s režisérkou o vaší postavě?

Žádné dlouhé hovory si nevybavuji. Když jsem si scénáře ke všem osmi epizodám přečetl, tak jsem měl celkem jasnou představu o tom, co to může být za chlápka. Co to pro něho může být za přelom, když mu onemocní syn a rozpadne se mu mnohaleté manželství. Vnímám jsem ho jako někoho, kdo si jel ve svých kolejích, stereotypech a myslel si, že pro svoji rodinu dělá maximum. Pak najednou zjistil, že to tak vlastně nebylo, že žil v nějakém bludu. Takže i on si zažívá svého druhu osobní přerod, zamyšlení se nad sebou samým.

Je to majitel úspěšné firmy s dlaždicemi v malém městě, je to veliký milovník Tour de France...

Tenhle cyklistický závod úplně fanaticky miluje. Nejdřív jsem se snažil zjistit, jestli je třeba bývalý cyklista, jestli mu má v dílně viset kolo nebo nějaká ocenění či zarámované vzpomínky na jeho závodnickou kariéru. Ale dohodli jsme se s Terezou (Kopáčovou), že takhle to není, že on je pouze pasivní fanoušek Tour de France a cyklistiky obecně.

A co s vaším hrdinou udělá informace o synově diagnóze a rozhodnutí manželky radikálně vyřešit partnerskou krizi?

Jakožto fanoušek cyklistiky obdivuje na sportovcích jejich nezdolnost a víru, že člověk všechno zvládne. Vůbec tedy nepochybuje o tom, že se jeho synovi podaří nemoc překonat. Větší náraz v jeho životě přichází se zjištěním, že manželka má už dost stereotypů a spouštěčem jejich zásadních změn je právě synova diagnóza. To ho zaskočí opravdu hodně.

„Mladým kolegům jsem fandil, jejich dějová linka je krásná.“

Otec zcela samozřejmě pomáhá svému nemocnému dítěti, kdo ale nabídne pomocnou ruku vaší postavě?

On má velkou oporu ve své dceři, ale v jednu chvíli je na všechno sám.

Hrajete v příběhu, který má reálný základ, podílel se na něm někdo, kdo jeho podstatnou část prožil. Bylo to ze scénáře rozpoznatelné?

Rozhodně. Už jsem hrál v několika seriálech z lékařského prostředí a vždy byl ve štábu nějaký odborný poradce, abychom my, herci, nebyli za hlupáky. V případě Smyslu pro tumor bylo už ze scénáře opravdu znát, že se na něm podílel někdo, kdo příběh z vlastní zkušenosti popsal do nejmenších detailů.

S jakými pocity jste přicházel na plac, když se natáčelo na skutečném onkologickém oddělení královéhradecké nemocnice?

Vždycky si člověk v duchu přeje, aby tam sám neskončil. Je to pořád velký strašák. Určitě to nebyly žádné příjemné pocity.

Je to téma, kterému se snažíte v konverzaci vyhnout?

Vyhnout ne, ale vnímám, že je stále tabuizované. Určitě bych se ale o onkologických onemocněních v rozhovoru nevyjadřoval tak, že si za ně může člověk sám. To si tedy nemyslím.

Co je pro vás tabu v konverzaci?

Záleží, s kým ji vedu, jak ty dotyčně znám, co vím například o jejich citlivých místech. Jsou-li taková, tak se je snažím nepřipomínat, nezažraňovat.

Sledoval jste, jak si při natáčení vedou dva nejmladší herci ve Smyslu pro tumor, tedy Alžběta Malá a Filip Březina?

S obrovskou radostí jsem je oba sledoval. Moc jsem jim fandil, protože jejich dějová linka je krásná. A bavili mě i svým přístupem k práci – poctivým, pokorným i odvážným. Byla radost je pozorovat. Když jsem mohl, rád jsem jim pomáhal. Jsou to teď dva mí velcí oblíbenci.

Seriál je dokončený, čeká na své odvysílání. Budete se od 7. ledna dívat?

Neodvímám se na seriály, ve kterých hrají, protože si všímám svých chyb a trápím se tím, že jsem se jich dopustil. Smysl pro tumor si možná pustím až za pár let, až budu mít trochu odstup od tohoto projektu. Ale moc bych si přál, aby seriál diváky bavil, aby drželi palce hlavnímu hrdinovi, aby je neodradil název, protože nehrajeme jenom o vážném onemocnění, ale i o různých pohledech na lásku. Partnerskou, rodičovskou, sourozeneckou. Celý ten seriál je i milostným příběhem s tragikomickou polohou. Budu šťastný, když se bude lidem líbit.

NATÁLIE ŘEHOŘOVÁ:

Tenhle seriál je pro mě o okamžiku, který úspěšný život převrátí v trosky, o křehkosti vztahů a o lásce

Pokračování příběhu o záměně dvou chlapců v sérii Kukačky, hořký návrat do normalizačních let ve Volze a odložené policejní kauzy v seriálu OKTOPUS – to jsou tři projekty, které během uplynulých dvanácti měsíců uvedla Česká televize a ve kterých si zahrála Natálie Řehořová. Od ledna bude ve Smyslu pro tumor matkou dvou malých dětí a sestrou mladšího bratra, který se ze dne na den stane onkologickým pacientem.

Kolik toho má od autorů vaše postava „naloženo“ v příběhu Smyslu pro tumor?

Zuzana v krizovém stavu okamžitě nastoupí jako komunikátorka mezi nefungujícími členy rodiny. Chce znát důvody chování druhých, proniknout do jejich světa. Jako správná matka chce dát rodinu dohromady, jinak by se jí zbořil svět. Z rozpadu má strach, bojí se o brácha. Do toho má malé děti a ne úplně ideální manželství.

Co všechno závidí sestra svému úspěšnému bratrovi do chvíle, než si od lékařů vyslechne nečekanou diagnózu?

Závidí mu, že mu vždy všechno prošlo. Na co sáhl, to mu šlo. Zuzana si naopak musela vše vybojovat, prosadit. Navíc už v sobě nemá tu mladickou lehkost a nezátíženost dennodenní rutinou a povinnostmi.

Smysl pro tumor je také příběhem o rodině. Jak se s jejím rozpadem vyrovnává vaše hrdinka?

Pro ni se rodiče začnou chovat jako malé děti. Vždy když se ve vašem blízkém okolí rozpadne nějaký vztah, ten váš se taky zachvěje. Stůj co stůj chce dát mámu s tátou znovu dohromady.

Pomáhá tedy jak svým rodičům, tak i nemocnému bratrovi. Kdo ale pomáhá Zuzaně?

Zuzanin manžel si myslí, že on, ale Zuzana je opačného názoru. Cítí se v tom všem dost sama.

Matka maluje, otec je posedlý vlastní firmou na dlaždice a cyklistickým závodem Tour de France, bratr hraje ragby. Co činí šťastnou vaši postavu?

Klid. Jídlo. Řád. Spánek. Malé dennodenní radosti. A zároveň je vděčná za svou zdravou rodinu.

Děj seriálu otevírá hned několik témat. Které vy sama vnímáte jako nejvýraznější?

Pro mě je to o tom, jak se vyrovnává s vážnou nemocí pacient a jeho nejbližší. Jak stačí jeden okamžik a váš život je v troskách. Jak jsou rodinné a partnerské vztahy křehké, jak jsme zranitelní, pokud nesdělujeme své potřeby druhým. Neumíme si říkat o pomoc. Neumíme si pomoci sami. A tenhle seriál je pro mě taky o nejsilnějším léku na světě a tím je láska.

ALŽBĚTA MALÁ:

Casting do Smyslu pro tumor jsem absolvovala ve stejný den jako do seriálu Pět let. Měla jsem tehdy velké štěstí

Před kameru se poprvé postavila v roce 2021 – zahrála si například v koprodukční Marii Terezii nebo válečném velkofilmu Na západní frontě klid. První hlavní roli pak získala v oceňovaném desetidílném seriálu o jedné noci a dvou pravdách nazvaném Pět let. Výrazná je i postava vnučky pečující o vážně nemocného dědečka, kterou Alžběta Malá ztvárnila ve Smyslu pro tumor.

Příběh o předsudcích a tabuizovaných tématech spojených s onkologickými onemocněními – i tak je možné sledovat děj Smyslu pro tumor. Co jste díky roli v tomto seriálu odbourala vy v sobě?

Myslím, že jsem nic vyloženě neodbourávala, naopak jsem měla radost, že se tomu můžu přiblížit a dozvědět se víc. Určitě jsem v sobě nesla mnoho mylných představ o tom, jaký život žije člověk s onkologickým onemocněním. Ale spíš to pro mě bylo vzdálené, protože jsem se s tím ve svém životě nesetkala. A skrze Smysl pro tumor a setkání s lidmi z projektu Fuck Cancer jsem se mohla přiblížit realitě, která je těžká a pro mě nepředstavitelná. Její součástí je ovšem také touha po životě a pravdě. Snažila jsem se k tomu přistupovat se zodpovědností, ale zároveň to vnímat jako velký, důležitý životní příběh, jehož vyprávění jsem ráda součástí.

Jaké emoce jste zpracovávala nejintenzivněji během natáčení Smyslu pro tumor?

Půlroční projekt jsem točila poprvé, tudíž jsem se na to nedokázala připravit a spoustu emocí jsem musela zpracovávat zpětně. Co se týče těch, které jsou spojené s postavou Hany, tak pro mě asi nejtěžší bylo pracovat s emocí vzteku. Respektive ji v sobě probouzet. Moc se totiž nevztekám. Hana je obecně mnohem temperamentnější, než jsem v době natáčení byla já. Ona má vedle sebe dva muže – dědu a Filipa – a oba jsou nemocní. Musela jsem v sobě často udržovat nějakou životní sílu a pevnost, kterou moje postava musí mít. Emočně těžkých scén tam byla ale spousta a tu energii si

to samozřejmě bralo. Byla jsem po celou dobu natáčení hodně unavená a málo jsem spala. Ale obecně nemám problém se do těžkých emocí pokládat, naopak se s nimi setkávám ráda. Pro herce to, myslím, může být silný moment. Jen to vyžaduje svůj čas a bezpečné prostředí.

„Nejdůležitější je pro mě scénář, téma a tým, který na projektu pracuje.“

Které vlastnosti Hany nejlépe charakterizují?

Upřímnost, přímost, odvaha, cit, síla.

Příběh s přesahem měl i seriál Pět let, ve kterém jste si zahrála hlavní ženskou hrdinku. Co řešíte prioritně, když zvažujete nabídku nebo se ucházíte o novou roli?

Pět let, to je opravdu seriál s velkým přesahem a pro mě to byla přelomová práce. Vlastně jsem šla na casting Pěti let a Smyslu pro tumor dokonce ve stejný den. Jen jsem přeběhla z jednoho konce České televize na druhý. To byl můj šťastný den. V té době jsem nepřikládala velkou pozornost typu projektu, začínala jsem. Uběhly dva roky a můj pohled se hodně proměnil. Nejdůležitější je pro mě scénář, téma a tým, který film nebo seriál tvoří. Cítím zodpovědnost za to, o čem jako člověk skrze projekt můžu mluvit, a snažím se hlídat si, s kým pracuji – zda máme slučitelný způsob práce a bude-li to produktivní pro obě strany. Lidsky i pracovně.

SMYSL PRO TUMOR A PACIENTSKÁ ORGANIZACE FUCK CANCER

PROČ NÁZEV FUCK CANCER?

Název Fuck Cancer nemá za úkol být vulgární; pouze vyjadřuje nutnost nevnímat onkologické onemocnění negativně. Naopak se nevzdávat a postavit se mu tváří v tvář s cylindrem na hlavě, vyjadřujícím vnitřní odhodlání postavit se nemoci a věřit v úspěšnou léčbu a návrat do běžného života. V naší komunikaci nevidíte nikdy černobílé fotky s holou hlavou a na nemocničním lůžku; ba naopak, chceme všem, kteří se léčí, ukázat, že jejich šance na uzdravení jsou možné a není důvod ztrácet víru v dobrý konec. Nemáme rádi slovo pacient, a tak používáme slovo hero. Pro nás je totiž každý onkologický pacient hrdina, a ti, kdo mu pomáhají na jeho cestě k uzdravení, jsou soldiers, lidé, kteří projevují svou empatii a jsou oporou těm, kdo tuto pomoc potřebují více než kdokoli jiný.

CO AKTUÁLNĚ DĚLÁ FUCK CANCER?

Aktuálně organizace Fuck Cancer působí aktivně na poli osvěty v rámci celé České republiky. Primárně informujeme o důležitosti prevence, možnostech samovyšetření a v neposlední řadě o tom, jak správně s nemocnými komunikovat. Hájíme zájmy pacientů ve vztahu ke státním institucím a propojujeme je a jejich rodinné příslušníky s dobročinnými organizacemi, které jim dokážou pomoci. Snažíme se pomáhat všem, kteří se na nás obrátí, a to jak formou psychologické podpory, tak radami, jak projít procesem léčby, co nejlépe. Naším cílem je probudit v lidech empatii místo apatie. Nabídnout všem v okolí pacientů návod, jak mohou být svým blízkým oporou na cestě k uzdravení.

CO JE PORTÁL Xko?

Portál Xko je jedním ze zásadních projektů organizace Fuck Cancer. Jeho první částí je interaktivní mapa obsahující důležité kontakty, které pacienti i jejich rodiny potřebují během i po ukončení léčby. Snadno v ní najdou informace o organizacích, které usnadní léčbu a úspěšný návrat do běžného

F×CK CANCER

života. Umožňuje také vyhledávání podle místa bydliště, tedy v blízkém okolí, a to jak podle typu služby těchto organizací, tak podle typu pomoci, kterou nabízí. Mapa je však pouze prvním krokem. V budoucnu bude portál rozšířen o blogovou část s odbornými informacemi, zkušenostmi a příběhy ostatních pacientů. Dále pak o obsah sdílený různými organizacemi, které poskytují široké spektrum podpory. Další částí pak bude sdílený kalendář akcí pro pacienty a jejich blízké, které pořádají organizace věnující se této problematice. Poslední a velice důležitou částí bude pracovní portál pro všechny s omezenou pracovní schopností a možností rekválifikace se specializací, jež je možno vykonávat s určitým handicapem, který onkologické onemocnění bohužel velice často přináší.

PROČ SE ORGANIZACE FUCK CANCER SPOJILA SE SERIÁLEM SMYSL PRO TUMOR?

Odvaha České televize natočit seriál o tématu mladých onkologických pacientů je z našeho pohledu tím nejdůležitějším krokem k osvětě a obecnému povědomí o problematice onkologického onemocnění mladých lidí. Každý rok je u nás diagnostikováno přibližně čtyři sta padesát případů ve věku do osmnácti let. Je potřeba na tento fakt upozornit a také je důležité zmínit, že díky našim špičkovým lékařům je úspěšnost léčby 86%, což přináší velkou naději na zvládnutí této diagnózy. Celkově postihuje v naší zemi onkologické onemocnění přibližně každého třetího člověka, a tak lze říct, že se vyskytne skoro v každé rodině. O to víc je potřeba informovat o této skutečnosti. My ostatní bychom měli projevit empatii a být všem pacientům oporou na jejich náročném cestě.

Fakta a rakovina v číslech podle Fuck Cancer

- každý třetí obyvatel České republiky se setká během svého života s nádorovým onemocněním,
- rakovina je druhou nejčastější příčinou úmrtí v ČR,
- ročně je diagnostikováno více než 87 000 pacientů se zhoubným novotvarem,
- za posledních deset let se zvýšil výskyt zhoubných nádorů o 18 %,
- roste výskyt nádorových onemocnění u mladé populace, ročně v ČR onemocní 450 dětí do 18 let,
- celkem v ČR žije cca 600 000 lidí se zhoubným novotvarem nebo s minulostí tohoto onemocnění,
- až 60 % případů by se dalo zabránit prevencí a včasným záchytem,
- existuje více než 200 typů a podtypů nádorových onemocnění,
- mezi nejčastější zhoubné nádory u dospívajících (nejen v České republice) patří Hodgkinův lymfom (20 %), germinální nádory varlat a ovarií (14–15 %), nádory centrálního nervového systému – CNS (10 %), dále sarkomy kostí, non-Hodgkinův lymfom.

Mýty o rakovině

- **Rakovina nebolí** – nemusí to být pravda, záleží na typu nádorového onemocnění i fázi nemoci. Někteří pacienti mívají naopak velké bolesti.
- **Při léčbě rakoviny jsou lidé hubení** – není to pravidlo, velmi záleží na zdravotním stavu daného pacienta a zároveň léčbě a užívaných lécích. Některá léčba naopak způsobuje přibírání na váze onkologického pacienta.
- **Při chemoterapii vypadávají vlasy** – není to pravidlo, záleží opět na druhu chemoterapie a na daném jedinci. Jsou typy chemoterapií, kdy nevypadává žádné ochlupení a ani vlasy.
- **Čím je člověk mladší, tím lépe zvládá léčbu** – s tímto tvrzením nelze souhlasit, opět záleží na daném jedinci. U mladších lidí může být nádorové onemocnění agresivnější a i léčba silnější, aby zabránila nemoci. Vše je individuální.
- **Lidé, kteří mají metastáze, brzy zemřou** – moderní medicína umí řešit i případy pacientů s metastázemi a řada z nich se může uzdravit či žít kvalitní život.
- **Rakovina je dědičná** – ano, ale nádory jsou dědičné jenom vzácně, asi v 5–10 % případů.
- **Rakovina je nakažlivá** – rakovina není považována za infekční nebo přenosnou nemoc. Nemůže se přenášet z jedné osoby na druhou dotykem, polibkem, pohlavním stykem, společným jídlem nebo dýcháním stejného vzduchu. Některé přenosné infekce však mohou riziko vzniku rakoviny zvýšit.

Zdroj: Fuck Cancer

FUCK CANCER – SKUTEČNÉ PŘÍBĚHY

Každý díl Smyslu pro tumor zakončí výpovědi mladých lidí, kteří mají vlastní zkušenost s onkologickou léčbou a které sdružuje pacientská organizace Fuck Cancer. Před kamerou si o svých zkušenostech povídají neobyčejně otevřeně. Třeba jako Michaela Chotovinská. Tady je celý její příběh:

Ahoj, já jsem Míša. A je pro mě těžké napsat svůj příběh do několika řádků. Víím, kým jsem byla před rakovinou, ale stále trochu tápu v tom, kým jsem teď. Spousta lidí si možná myslí, že když jsem stála tváří v tvář smrti, že se mi život po vyléčení musel otočit vzhůru nohama a od té doby jsou všude sami jednorožci, kteří prdí duhu. Spoiler – není to tak. A to je na tom možná to nejtěžší – přijít na to, jak vás rakovina změnila. Protože rakovina vám změní pohled na život. Ale jak? Na to si musí každý přijít sám. Do té doby, než jsem onemocněla, jsem se měla skvěle. Studovala jsem, cestovala jsem po světě, věřila jsem, že když něco opravdu moc chceme a věříme tomu, že se to splní – u mě to opravdu tak fungovalo! Přisahám! Maminka mi říká dítě štěstěny.

Na začátku roku 2020 jsem se po roce vrátila z Nového Zélandu. Přijela jsem jako převrápko pro dědečka na jeho narozeniny, je to moje nejoblíbenější vzpomínka na návrat domů. Jako rodina jsme byli pospolu. To už začínal covid a pro mě to byl tvrdý návrat do reality v podobě dokončení studia na vysoké škole. Někdy na konci léta a začátkem podzimu jsem trávila hodně času na chatě, jako rodina jsme doprovázeli dědečka jeho posledními chvílemi života. V té době jsem na sobě pocítoval únavu – občas se mi zatočila hlava, občas jsem byla v obličeji bělejší než obvykle. Též jsem někdy pokašlávala, ale covid to nebyl. Myslela jsem si, že mám alergii na prach a roztoče nebo že se mi ze stresu rozjelo astma. Objevily se mi i ekzematické flíčky a svědila mě kůže. Vše jsem připisovala nedostatku spánku nebo psychickému vypětí ať už ze studia, nebo ze situace doma.

Dědeček odešel v listopadu. V té době už se mi kašel rozjel natolik, že jsem v noci často nemohla spát. Přítel i rodina mi říkali, že už bych si měla zajít k doktorovi, pro jistotu. Těsně před Vánocemi jsem se tedy vydala za svou praktickou lékařkou, která mi sdělila, že astma bývá často spojené s atopickým ekzémem, a tak mi vypsala žádanku na plicní a kožní, kam jsem byla objednána až v novém roce.

Myslím, že bylo 6. ledna. Nejdřív jsem šla na kožní. Dostala jsem kortikoidové mastičky a rady, že bych měla vyměnit prací prášek, více se mazat atd. Na plicní jsem šla asi o hodinu a půl později. Paní doktorka mě poslala na několik vyšetření, mimo jiné i na rentgen plic. Když jsem v čekárně čekala na výsledky, tak nějak jsem se psychicky připravovala na to, že mám astma. Když si mě paní doktorka po chvíli pozvala dovnitř, sdělila mi, že plíce mám čisté, ale že mám nález na hrudníku. Nevěděla jsem, o čem mluví, ale její tvář zvažněla. Začala mi vše opatrně vysvětlovat, vypisovat žádanky na další vyšetření v jiné nemocnici. Stále jsem nechápala, o čem mluví. Asi po 10 minutách jejího monologu mi to začalo docházet a najednou ze mě vyletělo: „Vy mi chcete říct, že mám rakovinu?“ Ano, opravdu to byla rakovina. Konkrétně Hodgkinův lymfom. Čekal mě nespočet vyšetření, zkumavek s odebranou krví, biopsie, odběr kostní dřeně, odběr vajíček a spousta dalších srandiček, ale hlavně léčba – chemoterapie. Až zpětně mi došlo, že tělo mi už delší dobu dávalo vědět, že je něco v nepořádku a že všechny moje popsané problémy byly příznaky lymfomu jako z učebnice.

K celé situaci jsem se snažila přistupovat pragmaticky a s nadhledem. Samozřejmě na vše zpětně člověk kouká jinak než ve chvíli, kdy to vše prožívá, a i samotný průběh a vypořádávání se s touto životní událostí je zcela individuální. Pro mě byl (a je) smích obranným mechanismem a mluvení formou, jakou jsem si třídila (a třídím) myšlenky. Někdy během léčby ale ani smích nepomáhal. A někdy nepomáhal ani pláč. Vlastně jedině, co pomohlo, byl spánek a klid. A taky vědomí, že mám okolo sebe skvělé lidi – přitele, rodinu a kamarády. Naštěstí šlo vše podle plánu a neoptimističtějšího scénáře ohledně léčby, a tak už v červnu 2021 bylo po všem. Tím pro mě začala nová životní etapa – ta po rakovině. Lidská mysl je v tomto kouzelná – spousta věcí dlouho zpracovává, ale taky spousta věcí vytěsňuje. Já jsem v době léčby jela hodně na autopilota. Podle mě má člověk v tu dobu v hlavě jediný cíl, aniž by si to možná uvědomil – přežít. Vše ostatní jde tak nějak stranou. Až zhruba po půl roce, možná roce od vyléčení mi opravdu začalo docházet, co se vlastně stalo a co jsem prožila. Že to ve mně něco zanechalo. Že to nebylo nic příjemného a rozhodně ne jednoduchého, ale že jsem to zvládla. Občas se mi zasteskne po té Míše před rakovinou, co si bezstarostně užívala života plnými doušky. S tou Míšou po rakovině, s tou se zatím pořád seznamujeme a hledáme, o čem ten život pro nás opravdu je.

Moc děkuji Ondrovi, nejbližší rodině a nejbližším kamarádům za vše.

Michaela Chotovinská

SMYSL PRO TUMOR A LOONO

Loono je týmem mladých lékařů, studentů medicíny a dalších profesionálů, kteří věří, že by se neměli pacienti pouze léčit, ale vést k prevenci nejrůznějších onemocnění. V minulosti odstartovalo kampaň k prevenci onkologických (#prsakoule) a kardiovaskulárních onemocnění (#zjessrdcem) i reprodukčního (#doledobry) a duševního zdraví (#dobrenitro) a spustilo mobilní aplikaci Preventivka. Během devíti let své existence Loono zrealizovalo více než 3 500 workshopů, na kterých vyškolilo přes 140 tisíc lidí.

K šíření osvěty o prevenci využívá nejrůznější komunikační kanály, aby zasáhlo co nejvíce lidí. Kromě zmiňované mobilní aplikace a workshopů také sociální sítě, webové stránky s edukačním blogem, podcast s odborníky, hraná i animovaná videa a mnohé další. Vytváří kolem sebe komunitu složenou nejen z mediků, lékařů a odborníků, ale také z pacientů, kteří se stávají ambasadory Loono kampaní a inspirují tak spolu s organizací lidi, aby se o své zdraví náležitě starali.

Podrobnosti jsou na webových stránkách www.loono.cz a sociálních sítích @Loonocz.

MUDr. KATEŘINA ŠÉDOVÁ zakladatelka organizace Loono

Na webových stránkách píšete, že jste týmem mladých lékařů. Co vás motivuje v této práci?

Když mi bylo dvaadvacet let, diagnostikovali mi rakovinu vaječníku. Protože jsem vnímala příznaky, naštěstí jsem zašla k lékaři včas a úspěšně se vyléčila. Když jsem ale mluvila se svými vrstevníky, kteří nestudovali stejně jako já medicínu, zjistila jsem, že by podobným příznakům nepřikládali takový význam a situaci by neřešili. To mě inspirovalo založit Loono a ukázat i mladým lidem, že rakovina se týká všech. Chtěla jsem je prostřednictvím svého příběhu inspirovat, aby začali myslet na své zdraví, vnímali své tělo a pravidelně navštěvovali lékaře.

Více než čtvrtinu úmrtí lze označit za předčasná. Přitom až 75 % lidí zanedbává preventivní prohlídky a téměř 60 % nerozumí zdravotním informacím. To chceme v Loono změnit. Vysvětlujeme proto, proč je prevence důležitá a že může skutečně zachraňovat životy. Díky ní totiž můžeme zachytit vážné onemocnění v časném stadiu, kdy je obvykle šance na vyléčení největší.

Během devíti let existence jsme svými aktivitami prokazatelně přispěli již k záchraně 90 životů, což je obrovskou motivací a motorem, který nás žene stále více kupředu. I kdyby se jednalo jen o jeden jediný život, tak má naše práce smysl a stojí za to.

Máte dostatek dobrovolníků?

Loono nefunguje na principu dobrovolnictví. Medici a mladí lékaři, kteří vedou workshopy a webináře, dostávají za svou práci zaplacené. Tráví totiž nad nimi mnoho času. Musí se seznámit s velkým množstvím informací a musí být schopni odpovědět na všechny doplňující otázky.

Medici s Loono rádi spolupracují také proto, že si díky této práci cvičí své prezentační schopnosti. Učí se mluvit s lidmi srozumitelně, trpělivě vysvětlovat, reagovat na nejrůznější otázky. To je velmi cennou praxí pro jejich budoucí lékařskou profesi. Vedle toho Loono na plný úvazek či zkrácené úvazky zaměstnává profesionály v různých oblastech, například v marketingu, fundraisingu, medicíně nebo administrativě. Loono již přerostlo v organizaci, která vyžaduje ohromné nasazení

velkého množství lidí. S dobrovolníky, kteří by vedle toho museli chodit ještě do jiné placené práce, by takto nikdy fungovat nemohlo. Nicméně na mobilní aplikaci Preventivka pracovali dobrovolníci z organizace Česko.Digital.

Funguje vaše organizace pouze v oblasti prevence, nebo se na vás mohou obrátit i onkologičtí pacienti?

Primárně se věnujeme hlavně prevenci, za roky fungování se kolem Loona vytvořila silná komunita nejen lékařů a mediků, ale také lidí, kteří si nějakým nejen onkologickým onemocněním prošli nebo právě procházejí. Ze začátku jsme jim pomáhali velmi intenzivně, postupně jsme se ale přiklonili spíše k osvětě, protože patientských organizací bylo v té době již docela dost, zato osvětových velmi málo.

Ambasadory naší aplikace Preventivka jsou lidé, kteří si prošli vážným onemocněním a prevence jim zachránila život. V rámci Růžového října se pak našimi ambasadory staly ženy a jeden muž, kterým různými způsoby zasáhla do života rakovina prsu. Jsme rádi, když se na nás obrací lidé, kteří chtějí sdílet svůj příběh a prostřednictvím něj motivovat ostatní, aby se o své zdraví starali.

Loono existuje devět let. Na co jste za tu dobu nejvíc pyšní?

Jsme pyšní na to, že se nám podařilo zachránit již desítky životů. Máme velkou radost ze zpětné vazby nejen na naše workshopy a webináře, ale také na naše sociální sítě. Jsme pyšní na komunitu, všechny Loono lidi, na hodnoty, které zastáváme, i na to, jak komplexně jsme v tuto chvíli schopni téma prevence pokrýt.

Jsme pyšní na naši mobilní aplikaci Preventivka, kterou si stáhlo již téměř 43 tisíc uživatelů. Díky ní absolvovalo preventivní prohlídku, kterou do té doby zanedbávalo, již 6,5 tisíce lidí. Pravidelně se s její pomocí samovyšetřuje více než 11 tisíc žen i mužů.

A jsme pyšní zejména na naše mediky, kteří později díky zkušenosti, kterou u nás získají, rozjíždí vlastní osvětové projekty, nebo dokonce preventivní kliniky ve veřejných nemocnicích. Hlásí se na zahraniční lékařské kurzy věnované prevenci a pomáhají distribuovat naše edukační materiály, jako jsou plakáty, brožury a videa, jejichž cílem je zjednodušení a zefektivnění práce s pacienty v oblasti prevence.

V neposlední řadě jsme pyšní také na to, že si naši činnosti všímají i významné organizace a instituce a oceňují naši práci a dopad, který na společnost máme. Například letos v září jsme přebírali online cenu na setkání Valné hromady OSN, která ve spolupráci s WHO ocenila tři neziskové organizace po celém světě za šíření osvěty o prevenci civilizačních onemocnění a duševního zdraví. A Loono byla jediná oceněná organizace z Evropy.

Pořádáte workshopy. Co se na nich lidé dozvědí?

Workshopy pořádáme na různá témata. Firmy si tak mohou vybrat podle toho, co si myslí, že by pro jejich zaměstnance bylo nejpřínosnější. Máme workshop o prevenci rakoviny, infarktu a mrtvice, o ženském a mužském zdraví, duševním zdraví, první pomoci a nově také o zdravém životním stylu.

Workshopy vedou studenti lékařských oborů a mladí lékaři, kteří provádí účastníky atraktivní formou světem prevence a vybraným tématem. Jsou interaktivní, zájemci si na nich mohou vyzkoušet třeba samovyšetření prsu nebo varlat. Máme k tomuto účelu speciální modely.

Loono se ale nezabývá jen workshopy webináři. Spoustu času věnujeme také našim sociálním sítím, kde se snažíme cílit zejména na mladé, kteří si často myslí, že se jich nemoci, jako je třeba rakovina, netýkají.

Jak mohou lidé pomoci vaší neziskové organizaci?

Činnost Loona je možné kdykoliv podpořit prostřednictvím platformy Darujme, a to jednorázovým nebo pravidelným měsíčním příspěvkem dle vlastní volby. S radostí také přijímáme podporu od filantropů, kteří chtějí investovat do významných a hlavně trvalých změn.

Co se týče firemního prostředí, pomáháme společností naplňovat SDG3, tedy cíl udržitelného rozvoje týkající se dobrého zdraví a pohody. A to jak prostřednictvím edukace samotných zaměstnanců, tak i v rámci partnerství, kdy společně učíme veřejnost prevenci a péči o zdraví. Navíc když si firma u nás zakoupí daný workshop, můžeme tak uspořádat dva workshopy na školách zcela zdarma.

režie: TEREZA KOPÁČOVÁ
kamera: PAVEL BERKOVIČ
střih: MICHAL BÖHM
MICHAL HÝKA
zvuk: RADIM HLADÍK JR.
hudba: JIŘÍ HÁJEK
architekt: DAVID VOBORSKÝ
kostýmní výtvarnice: SIMONA ZEMANOVÁ
PETRA KRČKOVÁ
scénář: MATHIAS CLAEYS
LEANDER VERDIEVEL
MATĚJ PODZIMEK
kreativní producent: MATĚJ STEHLÍK
výkonná producentka: ROMANA ŠPIKOVÁ

hrají: FILIP BŘEZINA
ALŽBĚTA MALÁ
JIŘÍ BARTOŠKA
TEREZA BRODSKÁ
PAVEL ŘEZNÍČEK
NATÁLIE ŘEHOŘOVÁ
MARK KRISTIÁN HOCHMAN
ROBERT NEBŘENSKÝ
RADIM JÍRA
VIKTOR KRČMÁŘ
MIKULÁŠ VOBORSKÝ
ALEŠ PETRÁŠ
PAVLÍNA BALNER
VÁCLAV WERNER KRAUS
A DALŠÍ

Autorská práva vlastní společnost Red Arrow International GmbH

KONTAKT PRO MÉDIA

MARTIN RACHMANN
Mob. +420 732 453 543
martin.rachmann@ceskatelevize.cz

MICHAL ANTOŠ
Mob. +420 735 715 719
michal.antos@ceskatelevize.cz

FOTOGRAFIE

www.ceskatelevize.cz/ePress
<https://ctcloud1.czech-tv.cz/s/094:jj0gXCoELd4C>
pavel.kral@ceskatelevize.cz